

**PRAVNI ASPEKTI SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU
EVROPSKE UNIJE I BOSNE I HERCEGOVINE**

Doc.dr. Remzija Kadrić, e- mail: remzijakadric@gmail.com

Amina Kadrić dipl.iur.

Irma Hodžić MA

Selma Otuzbir MA

Internacionalni univerzitet Travnik u Travniku, Bosna i Hercegovina

Sažetak: *Procesi pridruživanja Evropskoj uniji odvijali su se u različitim fazama za pojedine države (Sporazum o pridruživanju; Evropski sporazumi i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju). Tim procesima Evropska unija je ponudila potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji se odnosio na Albaniju, Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i Srbiju. Ovaj Sporazum je sa pravnog aspekta sveobuhvatniji u odnosu na ranije sporazume jer u njemu postoji posebna klauzula statusa potencijalnog kandidata za članstvo u Evropskoj uniji. Bosna i Hercegovina je potpisnica takvog sporazuma (parafiran 2008., aktiviran 2015.godine) i kao takva se nalazi u statusu potencijalnog kandidata za članstvo u Evropskoj uniji. S toga će se, obzirom na značaj takvog sporazuma, u ovoj studiji dati odoređeni pravni aspekti koje on ima za Bosnu i Hercegovinu u procesu priključenja Evropskoj uniji.*

Ključne riječi: *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, potencijalni kandidat, članstvo u EU, pravni aspekti, Evropska unija*

**LEGAL ASPECTS OF THE STABILISATION AND ASSOCIATION AGREEMENT
BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND BOSNIA AND HERZEGOVINA**

Abstract: *The EU accession process took place in different stages of an individual country (the Association Agreement; Europe Agreements and Stabilisation and Association Process). With these processes, the European Union has offered to sign the Stabilization and Association Agreement which referred to Albania, Montenegro, Bosnia and Herzegovina, Croatia and Serbia. This Agreement is the legal aspect, more comprehensive compared to earlier agreements because it contains a special clause the status of potential candidate for EU membership. Bosnia and Herzegovina has signed such an agreement (initialed 2008, activated in 2015) and as such it has the status of a potential candidate for EU membership. With this will, given the importance of such an agreement, in this study give A certain legal aspects that he has for Bosnia and Herzegovina in the process of joining the European Union.*

Keywords: *Stabilisation and Association Process, a potential candidate, EU membership, legal aspects, the European Union*

1. Uvod

Bosna i Hercegovina kao nezavisna i suverena država duže vrijeme pokazuje zainteresovanost i odlučnost za priključenje euroatlanskim integracijama (Evropskoj uniji i NATO-u). Provjera te spremnosti ogleđa se između ostalog i kroz provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Bosne i Hercegovine. Dobijanjem kandidatskog statusa za priključenje EU Bosni i Hercegovini se postavljaju posebni uslovi spremnosti ispunjenja kroz putem posebnih poglavlja koje od nje traži Evropska unija. Evropska komisija, kao izvršno tijelo EU, će formirati posebna tijela za praćenje provedbe navedenog sporazuma. U ovoj studiji će se dati kratak presjek sadržaja sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, sa posebnim naglaskom na pitanja pravne i sigurnosne oblasti.

2. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU i BiH- opće napomene

Ovaj Sporazum je jedan sveobuhvatni ugovor između EU i BiH kojim su obuhvaćeni razni segmenti društvenih oblasti (pravo, ekonomija, trgovina, industrija, carine, energetika, informatika, okoliš, poljoprivreda, ribarstvo) te regionalna saradnja. Sporazum je stupio na snagu početkom juna ove godine (parafiran 2008.godine).

Za njegovu provedbu formira se posebno vijeće, te Komitet i sedam potkomiteta. Evropsku uniju u Vijeću za implementaciju Sporazuma će predstavljati Visoki predstavnik EU za zajedničku vanjsku politiku i sigurnost, te komesar za proširenje EU i jedan ministar iz država koja predsjedava Vijećem EU, a BiH će predstavljati Predsjedavajući Vijeća ministara i određeni broj njenih ministara.

Zadatak Komiteta i potkomiteta je pružanje posebnih informacija Vijeću za provedbu Sporazuma o napretku BiH na tom putu, a prije dobijanja statusa kandidata za priključenje EU. Određeni broj potkomiteta

(sedam potkomiteta) biće formirani za različite oblasti.

Prvi potkomitet će pratiti napredak u oblasti vanjske trgovine, industrije, carina i oporezivanja, drugi potkomitet poljoprivredu i ribarstvo, treći unutrašnju trgovinu, četvrti ekonomska i finansijska pitanja, peti pravdu, slobodu i sigurnost, šesti informaciono društvo i socijalnu politiku i sedmi potkomitet će pratiti napredak u oblasti transporta, energije i okoliša, te oblast regionalne saradnje.

3. Pravda, sloboda i sigurnost

U ovom radu ćemo dati kratak presjek stanja u oblasti pravde, slobode i sigurnosti, kao posebnog dijela iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

3.1. Vladavina zakona- funkcionisanje pravosuđa

Bosna i Hercegovina je od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma ostvarivala, u više navrata, reforme u oblasti pravosuđa (kao najvažnija reforma je npr.uspostavljeni su Sud i Tužilaštvo BiH).

Te reforme su u posljednje vrijeme prilično usporene, zbog nedostatka političke volje i u određenoj mjeri pravnih problema, koji se ogleđaju u složenom ustavnom uređenju naše države i komplikovanih procedura pri donošenju odgovarajućih propisa u ovoj oblasti (dovoljno je samo napomenuti da BiH na nivou države nema Vrhovni sud, kao vrhovnu sudsku instancu).

U okviru Strategije za reformu pravosuđa sada se vodi dijalog za reformu pravosuđa, a u organizaciji Evropske komisije. Dodatni problemi takvom strukturalnom dijalogu čine, između ostalog, i iznuđeno uspostavljeni tzv.mehanizmi koordinacije, a sa ciljem da u procesu usaglašavanja odgovarajućih stavova učestvuju svi nivoi vlasti, a koji imaju nadležnost u tim oblastima.

Glavni principi za strukturalni dijalog u oblasti daljnje reforme pravosuđa su: nezavisnost i nepristrasnost nosioca sudske

vlasti, odgovornost, profesionalnost, stručnost i efikasnost.

3.2. Borba protiv korupcije

Jedna od ključnih obaveza BiH u procesu provođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju je i efikasna borba protiv korupcije.

U institucionalnom smislu uspostavljena je, na državnom nivou, i posebna Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju u borbi protiv korupcije. Pomenuta agencija još nije u potpunosti preuzela svoje nadležnosti koje su joj povjerene zakonom. Važno je napomenuti da je BiH pristupila Konvenciji UN protiv korupcije. U aprilu ove godine usvojena je nova Strategija i akcioni plan za borbu protiv korupcije u BiH za period 2015.-2019.godina.

3.3. Borba protiv organizovanog kriminala

Pred Bosnom i Hercegovinom predstoji veliki i teški izazovi u borbi protiv organizovanog kriminala. Komplikovana organizacija države, preklapanja nadležnosti državnih institucija različitih nivoa koje se bave ovim problemom, nedostatak materijalnih i ljudskih resursa čine dodatne probleme u efikasnoj borbi protiv organizovanog kriminala. Uz velike napore, nedavno je usvojen poseban Zakon protiv pranja novca i finansiranja terorističkih organizacija. Formirane su na entitetskom i državnom nivou specijalizovane jedinice za borbu protiv terorizma, trgovine ljudima, trgovine drogom i kibernetskog kriminala koji u svom djelovanju ostvaruju određene rezultate bez obzira na naprijed navedene poteškoće. Na državnom nivou uspostavljena je posebna Udarne grupa za borbu protiv terorizma, organizovanog kriminala i trgovine ljudima.

Važno je napomenuti da je u julu ove godine na državnom nivou usvojena Strategija BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma za period 2015.-2020.godina.

3.4. Vize, upravljanje granicom, migracije i azil

Bezvizni režim između BiH i EU je i dalje na snazi. Ima slučajeva zloupotrebe te slobode traženjem azila od strane građana BiH u zemljama Šengena. Upravljanje granicom i graničnim prelazima odvija se u skladu sa pozitivnim propisima, a posebno Zakonom o graničnoj kontroli. Olakšica za građane BiH koji žive u pograničnom graničnom pojasu je izdavanje posebnih pograničnih propusnica koje im služe za česte prelaske granice za koje ne važe standardne pašoske kontrole. Po pitanju migracija i azila, utvrđena je nova Strategija i akcioni plan za migracije i azil. Pri Ministarstvu sigurnosti BiH postoji poseban Sektor za azil koji svoju djelatnost vrši u skladu sa Zakonom o azilu.

Zaključna razmatranja

Bosna i Hercegovina, kao nezavisna i suverena država, se nalazi u intezivnim pregovorima za priključenje euroatlanskim integracijama. Jedan od glavnih preduvjeta za status kandidata za Bosnu i Hercegovinu je i provedba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i BiH. Bosna i Hercegovina na tom putu se suočava sa stanovitim političkim i pravnim problemima koji usporavaju taj proces. Pred BiH su teški izazovi u ispunjenju obaveza koji pred njom stoje po pitanjima priključenja euroatlanskim intergracijama, imajući pri tome u vidu i ukupnu složenost društvenih osnosa u cjelini (migrantska kriza, pojava terorizma, nezaposlenost i sl). Bez obzira na poteškoće, BiH će morati ispuniti sve uslove koji se pred nju postavljaju u procesima priključenja EU i NATO-u. Očekivati je da će BiH, uz dodatne napore, ispuniti sve tražene uslove i dobiti članstvo u EU i NATO-u.

Izvori i literatura

- [1] Vukadinović Radovan, Pravo Evropske unije, Izdavač: Centar za pravo Evropske unije Pravnog fakulteta u Kragujevcu, 2006;

- [2] Halilović, Safet: Evropske integracije i BiH, Fakultet političkih nauka, Sarajevo 2013.;
- [3] Lasić, Mile: EVROPSKA UNIJA-nastanak, strategijske nedoumice i integracijski dometi, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2009.;
- [4] Kurtić Sakib, Otuzbir Selma, Kadrić Remzija: Principi i organizacija EU, Internacionalni Univerzitet Travnik, Pravni fakultet Travnik, 2015.

POSLOVNI TRENDVI 21. STOLJEĆA

Dr. Snježana Slišković, e- mail: s.sliskovic@revisa.biz.hr

Glavna menadžerica u REVISA d.o.o. Zagreb
(revizija, knjigovodstvo i poslovno savjetovanje)

Sažetak: Nekada je stožerni ekonomski cilj poslovanja bio ostvarenje profita, kao pretpostavka za ostvarivanje ciljeva rasta i razvoja. Od 70-ih godina 20. stoljeća značajni cilj poslovanja postaje zadovoljavanje zahtjeva potrošača, jer informirani potrošači postaju prva i posljednja karika u lancu svake poduzetničke aktivnosti, pa poduzetnici prvotno moraju uočiti zahtjeve potrošača te definirati strategije, taktike i politike njihova zadovoljavanja. Postizanje poslovne izvrsnosti i kreiranje proizvoda i usluga svjetske klase mora biti rezultat sinkronizirana djelovanja svih funkcija prema točno definiranim kratkoročnim i dugoročnim ciljevima. Potrošači postaju sve obrazovaniji i informiraniji putem interneta koji postaje super medij. Partneri u reprodukcijim lancima postaju sve zahtjevniji i rast temelji na izgradnji partnerskih odnosa. U 90-im godinama, osim potrošača, zaposlenika, dioničara, vlasnika i drugih stakeholdera tvrtke su morale zadovoljiti i spektar interesa iz njihova društvenoga okruženja. Danas tvrtke moraju prihvatiti filozofiju tzv. društvenoga marketinga što podrazumijeva identifikaciju ciljnoga tržišta, zadovoljavanje potreba potrošača učinkovitije od konkurenata te ostvarivanje profita, i to na način koji unapređuje dobrobit njihovih klijenata, ali i cjelokupna društva. Kroz etiku i društvenu odgovornost, socijalna i globalna pravednost dobiva na važnosti, kao i spoznaja o nekompatibilnosti održivosti s jedne i tržišne utakmice u sadašnjoj formi s druge strane.

Ključne riječi: globalizacija, outsourcing, target costing, suvremeni organizacijski dizajn, klasterizacija

BUSINESS TRENDS OF THE 21ST CENTURY

Abstract: The primary economic goal used to be profit as a prerequisite for achieving the goals of growth and development. Since the 70s of the 20th century significant business goal becomes meeting the requirements of consumers, because informed consumers are becoming first and last link in the chain of any entrepreneurial activity, and firstly entrepreneurs have to see the original demands of the consumer and to define strategies, tactics and policies of their satisfaction. Achieving business excellence and creation of world-class products and services must be the result of synchronized action of all functions according to well-defined goals and objectives. Consumers are becoming more educated and informed via the internet which is becoming a super medium. Partners in reproduction chains are becoming more demanding and growth is based on building partnerships. In the 90s, besides consumers, employees, shareholders, owners and other stakeholders the company had to meet the range of interests from their social environment. Today, companies have to accept the so-called philosophy of social marketing which implies identifying the target market, meeting the needs of consumers more effectively than competitors and earning profits in a manner that promotes the well-being of their customers, but also the entire society. Through ethics and social responsibility, social and global justice is gaining in importance, as well as knowledge about the incompatibility of sustainability on one hand and competition in its current form on the other hand.

Keywords: globalization, outsourcing, target costing, contemporary organizational design, clustering